

2026. gada 5. maijs
Nr. 1-23/19

Birokrātijas mazināšanas rīcības grupai
Paziņošanai e-adresē

Informācijai:
Birokrātijas mazināšanas rīcības grupas vadītājam J. Endziņam
janis.endzins@litrk.lv
Latvijas Bankai
Paziņošanai e-adresē

Par priekšlikumiem birokrātijas mazināšanai

A.god. J.Endziņa kungs!

Augsti novērtējot Birokrātijas mazināšanas rīcības grupas apņēmību un darbību birokrātiskā sloga mazināšanai, Finanšu nozares asociācija vērsas pie Jums ar situācijas skaidrojumu un priekšlikumiem, kā mazināt birokrātiju finanšu nozarē un celt tās konkurētspēju. Ceram, ka tie gūs atsaucību valsts pārvaldē.

Latvijas banku konkurētspēja, kreditēšanas attīstība, finansējuma daudzveidība, moderni un ērti pieejami finansēšanas pakalpojumi ir cieši saistīti ar regulatīvo un nodokļu vidi, kā arī ar uzraudzības prasībām.

Eiropas Savienības banku sistēmas konkurētspēja arvien vairāk atpaliek no citiem globālajiem finanšu centriem. Viens no būtiskākajiem iemesliem ir banku sektora pārmērīga regulācija, kas negatīvi ietekmē finansējuma cenu, tā daudzveidību, finanšu pakalpojumu pieejamību klientiem un banku iespējas ieguldīt inovācijās un digitālajā attīstībā. Tas pilnā mērā attiecas arī uz Latvijas bankām, kurām papildus Eiropas regulācijām tiek piemērots Latvijas nacionālais regulējums, ko angļu valodā apzīmē ar terminu “regulatīvā uzslāņošana” (“regulatory goldplating”). Šīs “uzslāņotās” papildu prasības gan sadārdzina finanšu pakalpojumus Latvijā, gan arī fragmentē ES kopējo tirgu un apgrūtina jaunu tirgus dalībnieku ienākšanu Latvijas tirgū.

Īpaši izceļami tikai bankām piemērojamie “pagaidu” nodokļi – Solidaritātes iemaksa un Finanšu stabilitātes nodeva. Tāpat Latvijas bankām, tāpat kā bankām ES, tiek

piemērotas kapitāla prasības, kas ir augstākas nekā starptautiskos standartos noteiktās. Vīrs tā visa Latvijā tiek piemērotas arī papildus kapitāla prasības, kuras nosaka Latvijas Banka. Nodokļu slogs un paaugstinātas kapitāla prasības ierobežo banku spēju pilnvērtīgi un par riskam atbilstošu cenu finansēt uzņēmumus un mājsaimniecības.

Šī Latvijas Finanšu nozares asociācijas priekšlikumu apkopojuma mērķis ir piedāvāt politikas veidotājiem un izpildvarai konkrētus, relatīvi ātri realizējamus priekšlikumus, kas:

- uzlabo finansējuma pieejamību un cenu Latvijas banku klientiem,
- mazina birokrātiju un tādejādi mazina banku administratīvās izmaksas, līdz ar to padarot finanšu pakalpojumus pieejamākus iedzīvotājiem;
- uzlabo Latvijas banku konkurētspēju Baltijā un Eiropas Savienībā,
- vienlaikus saglabā finanšu sistēmas stabilitāti un atbildīgu kreditēšanas praksi.

Galvenie risināmie uzdevumi

Latvijas banku sektoram ir vairāki strukturāli izaicinājumi:

- **Pārmērīgs regulatīvais un administratīvais slogs**, it īpaši izceļams nacionālā līmeņa “regulatīvais uzslāņojums”, kas pārsniedz ES tiesību aktos noteiktās prasības.
- **Pārskatu iesniegšanas un uzraudzības prasību sadrumstalotība**, kas būtiski paaugstina atbilstības izmaksas.
- **Tikai bankām piemērojami nodokļi un nodevas**, kas rada nevienlīdzīgus konkurences apstākļus gan Baltijas valstu starpā, gan arī Eiropas Savienībā.
- **Paaugstinātas kapitāla prasības, kas atbilst Eiropas tiesību aktiem**, bet kuru piemērošana ir Latvijas nacionālā izvēle. Izvēle piemērot paaugstinātas kapitāla prasības sadārdzina finanšu produktus un ierobežo banku spēju palielināt finansējuma pieejamību Latvijas tautsaimniecībai.
- **Uzņēmējdarbību regulējošās vides biežās izmaiņas un zema prognozējamība** liek bankām turēt papildus kapitālu, kā arī īstenot citus riskus mazinošus pasākumus.

Šo visu apstākļu kumulatīvā ietekme ir augstākas pakalpojumu izmaksas, jo bankām ir vienlaikus jāievēro visas regulatīvās prasības, un jānodrošina pietiekama kapitāla atdeve saviem finansētājiem: akcionāriem, obligacionāriem un noguldītājiem.

Priekšlikumi birokrātijas mazināšanai

Piedāvājam koncentrēties uz šādiem būtiskiem uzlabojumiem banku regulācijā:

- **ieviešot ES tiesību aktus, izvairīties no papildus prasību ieviešanas (“regulatorās uzslāņošanas”)**, ieviešot prasības tikai ES noteiktajā minimālajā apjomā.
 - ❖ *Pretciklisko kapitāla buferi, par kura lielumu lemj Latvijas Banka, noteikt 0% apjomā ekonomiskā cikla vidū (pie “normālas” ekonomikas attīstības, kad nav vērojamas ne pārkāršanas, ne krīzes pazīmes).*
 - ❖ *Veicināt izmaiņas ES regulējošos aktos, lai otrā pīlāra kapitāla prasību (P2R) finansiālu grūtību gadījumā būtu iespējams no minimālās prasības pārvērst par buferi.*
 - ❖ *Attiecībā uz tām banku grupām, kuru meitas uzņēmumi darbojas Latvijā, mazināt regulatoros šķēršļus kapitāla un likviditātes mobilitātei grupas ietvaros.*

Ieviest principu, ka informāciju valsts iestādēm bankas sniedz tikai vienreiz. Pēc tam valsts iestādes apmainās ar šo informāciju savā starpā. Konsolidēt pārskatu iesniegšanas prasības Latvijas Bankai un citām valsts iestādēm.

- **Nodrošināt, ka bankām to darbībai nepieciešamie dati no valsts reģistriem ir pieejami caur vienu kanālu.**
- **Konsekventi turpināt pilnībā piemērot riskos balstītu pieeju naudas atmazgāšanas un terorisma finansēšanas novēršanas jomā:**
 - ❖ *samazināt formālo prasību apjomu zema riska klientiem;*
 - ❖ *ieviešot jauno ES tiesību aktu pakotni naudas atmazgāšanas novēršanas jomā, nepiemērot papildus nacionālās prasības (“regulatīvo uzslāņojumu”).*
- **Atzīt, ka pilnībā digitāli procesi un biznesa modeļi ir pamata standarts banku pakalpojumos.** Atcelt regulējumu par banku filiāļu atvēršanu obligātā kārtā valsts reģionos. Ļaut pašām bankām izvēlēties kur atvērt filiāles un lemt par to, vai turpināt darbu obligātā kārtā atvērtajām vairāk nekā 20 filiālēm.
- **Atcelt reklāmas ierobežojumus banku pakalpojumiem, it īpaši kreditēšanas pakalpojumiem.** Ieviest tikai ES tiesību aktu prasības, nepiemērojot papildus nacionālās prasības (“regulatīvo uzslāņojumu”).
- **Pastāvīgi pārskatīt un atcelt novecojušas regulējošās prasības un citus noteikumus.**
- **Uzraudzības un politikas veidošanas iestādēm turpināt strukturētu dialogu ar nozari,** regulējumu veidojot sadarbībā ar finanšu tirgus dalībniekiem un finanšu

pakalpojumu patērētājiem. Labs piemērs ir aktīvais dialogs ar politikas veidotājiem jautājumā par pārkreditēšanās komisijas maksu regulēšanu juridisko personu gadījumā.

Tikai bankām piemērojamo nodokļu un nodevu atcelšana – konkurētspējas būtisks priekšnoteikums

Latvijā bankām tiek piemērotas specifiskas nodevas, kas:

- netiek piemērotas citām finanšu iestādēm,
- netiek piemērotas citām nozarēm,
- rada nevienlīdzīgus konkurences apstākļus Baltijā un ES,
- samazina banku spēju novirzīt kapitālu kreditēšanai.

Priekšlikumi:

- sākot ar 2027. gadu atcelt Solidaritātes iemaksu un Finanšu stabilitātes nodevu,
- nodrošināt nodokļu neitralitāti finanšu sektorā, salīdzinot ar citiem ekonomikas sektoriem,
- atturēties no jaunu sektorālu nodokļu ieviešanas finanšu sektorā,
- regulāri salīdzināt uzraudzības izmaksas Latvijā ar pārējām Eiropas valstīm un Latvijas Bankai sasniegt vislielāko uzraudzības efektivitāti un zemākās uzraudzības izmaksas Baltijā.

Nodokļu sloga un ar banku regulatīvo prasību izpildi izraisīto izmaksu mazināšana palielina banku kreditēšanas kapacitāti un uzlabo finansējuma pieejamību tautsaimniecībai.

Kapitāla prasību mīkstināšana

Eiropas Banku federācija (EBF) konsekventi uzsver, ka kapitāla prasībām jāatbalsta kreditēšana, un tām jābūt salīdzināmām ar kapitāla prasībām citos starptautiskos finanšu centros, ar kuriem ES bankas konkurē.

Latvijai īpaši būtiski:

- piemērot tikai **minimālās, objektīvi nepieciešamās** makro-prudenciālās prasības,
- pārskatīt papildu kapitāla buferu lielumu, un noteikt to apjomu atbilstoši faktiskajiem riskiem,

- nepiemērot Latvijas bankām pretciklisko kapitāla buferi ekonomikas “normālas” attīstības cikla fāzē (kad nav nedz krīze, nedz pārkāršana),
- nodrošināt kapitāla prasību stabilitāti un ilgtermiņa prognozējamību.

Šāda pieeja ļautu bankām labāk plānot ilgtermiņā un mērķtiecīgāk kreditēt tautsaimniecību.

Sagaidāmā ietekme

Priekšlikumu ieviešana ļautu:

- palielināt kredītēšanas apjomu, it īpaši MVU segmentā. Tikai pretcikliskā bufera noteikšana 0% apjomā jaunai kredītēšanai atbrīvotu aptuveni 1.3 miljardus eiro (pretcikliskā kapitāla bufera prasība šobrīd noteikta 1% no riska svērtajiem aktīviem jeb 130 miljoni eiro),
- samazināt finansējuma izmaksas klientiem,
- uzlabot Latvijas konkurētspēju Baltijas valstu starpā,
- veicināt investīcijas un ekonomikas izaugsmi,
- saglabāt augstus finanšu stabilitātes standartus.

Noslēgumā pateicamies par iespēju sniegt mūsu priekšlikumus. Esam gatavi tikties ar Jums, lai tos pārrunātu un sniegtu papildu informāciju. Tāpat arī esam gatavi aktīvi piedalīties mūsu priekšlikumu īstenošanā.

Ar cieņu

Valdes priekšsēdētājs

Uldis Cērps

ŠIS DOKUMENTS IR ELEKTRONISKI PARAKSTĪTS AR
DROŠU ELEKTRONISKO PARAKSTU UN SATUR LAIKA ZĪMOGU

Sagatavoja:

J.Brazovskis, janis.brazovskis@financelatvia.eu